

Linas Tamulynas

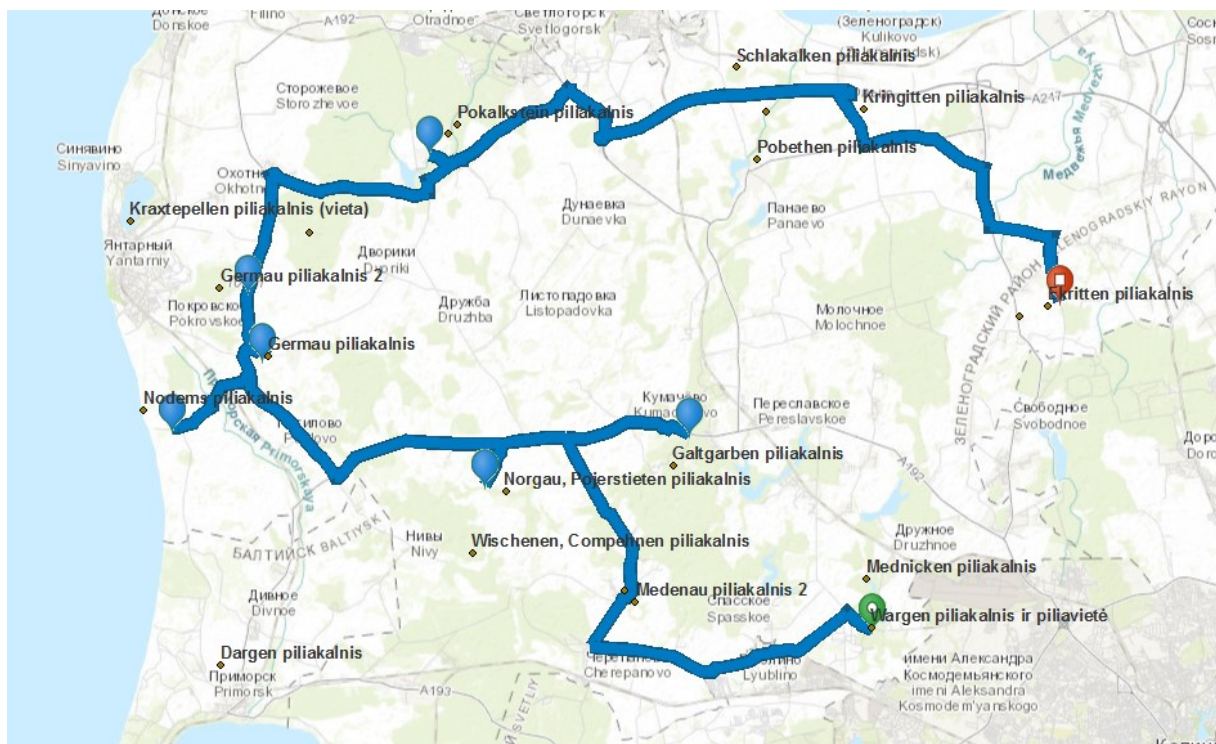
Maršrutas po Sembos piliakalnius

Semboje yra apie 20 piliakalnių. Maršrute siūloma aplankyti nedidelę dalį įvairių, geriau ar prasčiau išlikusių įdomesnių objektų.

Maršrute sudėliojom tik įspūdingesnius objektus, kurių lokalizacija neabejotina. Maršruto ilgis apie 100 km, turėtų būti įveikiamas per 6 val jei neprisidarysite nemalonumų su Rusijos kariškiais, kurių čia tikrai yra

Maršrutas pradedamas nuo Vargių (Wargen) ir baigiasi prie Ekryčių (Ekritten) piliakalnių. Aplankysit max 10 piliakalnių, kelias bažnyčias, jeigu turėsit galimybę – būtinai aplankyt kitą gintaro kasyklas.

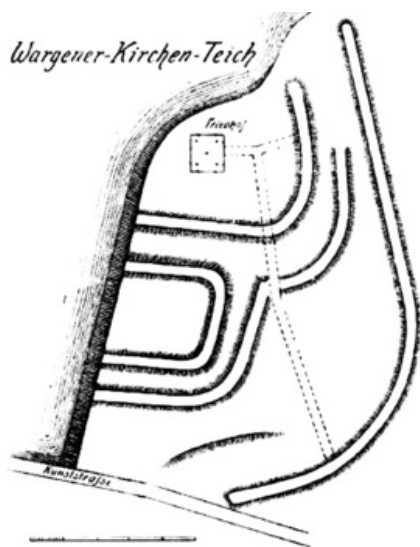
Manau, kad maršrutas tikrai įdomus, pamatysit dalį Kaliningrado srities su Rytprūsių likučiais.

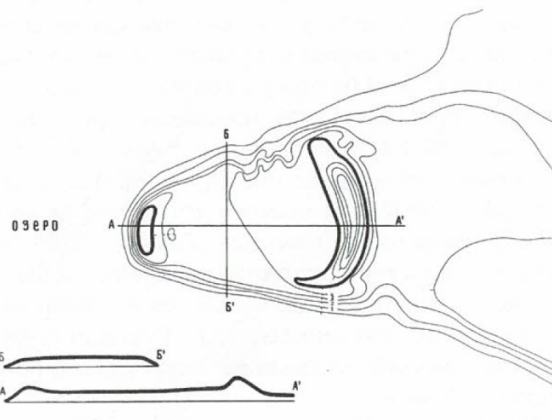
1. Vargių piliakalnis (Kotelnikovo)

Vargių piliakalnis yra ant tvenkinio kranto, dviejų aikštelių, apjuostų pylimais, piliakalnis datuojamas laikotarpiu nuo I tūkst. pr. Kr. iki XIII a. Paskutiniame etape buvusi prūsų didikų Leide perėjusių kryžiuočių pusėn ir tapusių fon Lendorf, rezidencija. 14 a. čia pastatyta kryžiuočių pilis. 1330 priešpilyje pastatyta bažnyčia, nuo 1436 pilis naudota kaip kalėjimas, o XVI a. prarado gynybinę reikšmę, XVII a. pradėta demontuoti ir iki XIX a. galutinai išrinkta.

Vargių apylinkės, spėjama, buvo svarbus centras Romos Imperijos laikotarpiu. Apylinkėse esančiame Varengių kapinyne rastas iš Romos atkeliavęs stiklinis indas, aptikta puošni žieduotoji segė, todėl manoma, kad būtent čia prasidėjo Gintaro kelias į Romą, nors toks svarstymas nėra paremtas aiškesniais tyrimais, nes romėniškų importų yra daugelyje to laiko (II-IV a.) Sembos kapinynų.

Vargių įtvirtinimų (pylimų) schema. Išlikę pylimai datuojami XIV a.

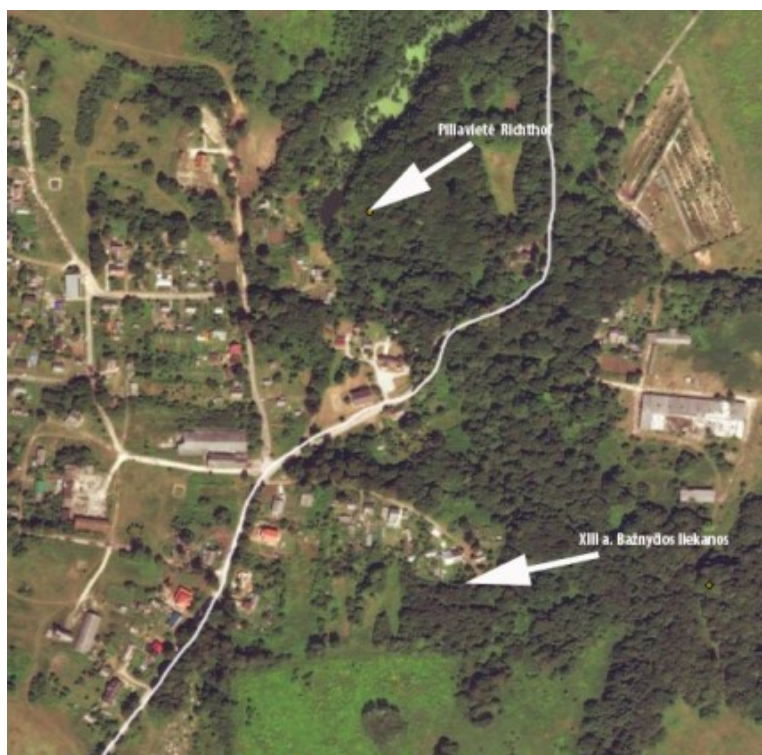
Medninkų piliakalnis

Apie 1 km į šiaurę, tame pačiame tvenkinio krante yra **Mednicken piliakalnis**. Pagal aprašymus aikštelė 80x42, v. gale 5 m aukščio, o r. gale – iki 6 m aukščio pylimai. Piliakalnis turėtų būti pasiekiamas¹ nuo pagrindinio kelio pavažiavus link Kotelnikovo gyvenvietės, apie 400 m į š.š.v. nuo paskutinių gyvenvietės sodybų, tvenkinio kranto kyšulyje (Piliakalnis maršruto sudarytojo nelankytas, vieta nustatyta pagal maršruto Jantarnyj putj ot Baltiki do Akvilei informaciją <http://www.amberroute.ru/Wargen/>)

¹ Ar prie piliakalnio įmanoma privažiuot – neaišku, nes jis turėtų patekti į karinio aerodromo apsaugos zoną ir yra kaip tik ant pakilimo tako ašinės linijos.

2. *Medinava (Logvino)*

Iš Vargių siūlome važiuoti link vienos iš įdomesnių Sembos gyvenviečių – Medinavos. Gyvenvietėje yra buvę du piliakalniai, ant vieno iš jų, esančio šalia tvenkinio į š.r. nuo gyvenvietės, XIII a. buvusi Sembos vyskupo pilis (vad. Richthof).

Lankytini objektai Medinavoje. Antrasis piliakalnis turi būti kažkur į p.r. nuo XIII a. Bažnyčios vietos

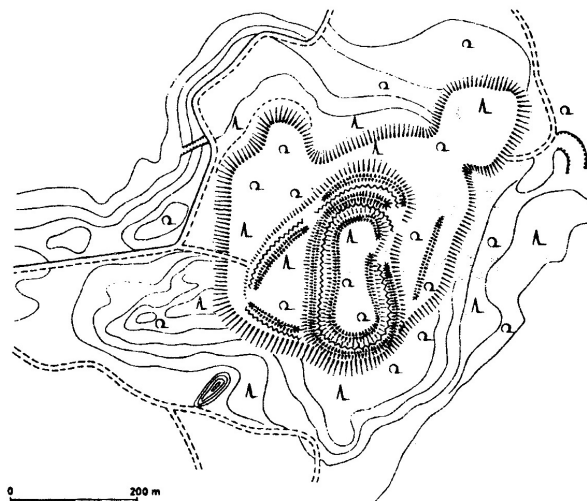

Medinavos piliakalnio/piliavietės Richthof schema. KKN.

Iš Medinavos važiuojame į šiaurę link kelio Kaliningrad-Jantarnyj. Jei važiuosite ne vasarą – kartkartėmis rytinėje pusėje turėtų matytis Alkų kalvagūbris – Alkgebirge.

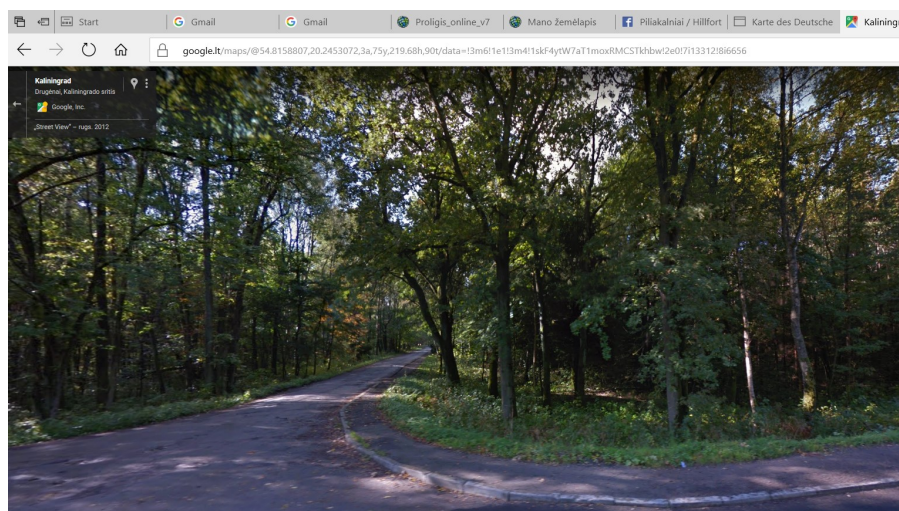
3. Alkų kalvagūbris ir Galtgarbis

Prie kalvagūbrio verta privažiuoti arčiau ar net jį perkirsti važiuojant iki pat Perslavschoje gyvenvietės. Ant kalvagūbrio yra žymiausias Sembos piliakalnis - **Galtgarbis**. Jis tyrinėtas vokiečių ir rusų archeologų, jame konstatuotas storas, iki 1,6 m storio kultūrinis sluoksnis. (Plačiau apie Galtgarbį – dr. Roman Širouhov tekste <http://www.piliakalniukrastas.if.vu.lt/sites/default/files/tekstai/Galtgarben.pdf>)

Galtgarbio įtvirtinimų (pylimų) schema.

Deja, bet piliakalniui taikomas ypač griežtas konservacinis režimas. Ir ne todėl, kad juo labai rūpintųsi Kaliningrado srities paveldosaugininkai², o todėl, kad ant jo pastatyta karinė radijo ryšio stotis. Šiuo atveju siūlome pervažiuoti Alkgebirge kalvą, apsisukti Pereslavschoje, nusifotografuoti Alkgebirge fone, užvažiuoti ant kalvyno, sustoti apsidairyti viršų šalikelėj esančioje aikštelėje ir neviršijant leistino greičio lėkti link jūros.

Kelias link Galtgarbio, vedantis į karinį dalinį.

Iki žymiausio Sembos piliakalnio lieka tik 1,2 km. Google street view nuotrauka.

² šio piliakalnio Kaliningrado srities paveldo objektų sąrašė nėra.

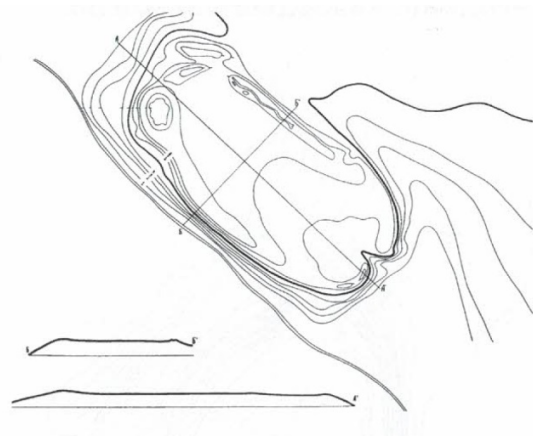
4. *Pagirstyčių piliakalnis*

Nuo Galtgarbio važiuojant į Jantarnį pusę, pravažavus 2 km į v. kryžkelės į Medinavą, verta pasukti į kairę link upės. Apie 0,6 nuo tilto per upę įeigu toks yra), šiauriniame jos krante yra įspūdingas **Norgavos arba Pagirstyčių piliakalnis**, kurio 135x53 m aikštelę supa iki 3 m aukščio pylimas. Piliakalnis datuojamas VI-XIII a.

Nuo kryžkelės link Pagirstyčių važiuojame apie 2 km keliu vedančiu iki karjero, o nuo ten pėsčiomis iki piliakalnio lieka dar apie 1 km.

Pagirstyčių piliakalnio vieta

Pagirstyčių piliakalnio schema. KKN.

5. *Nodimstės piliakalnis*

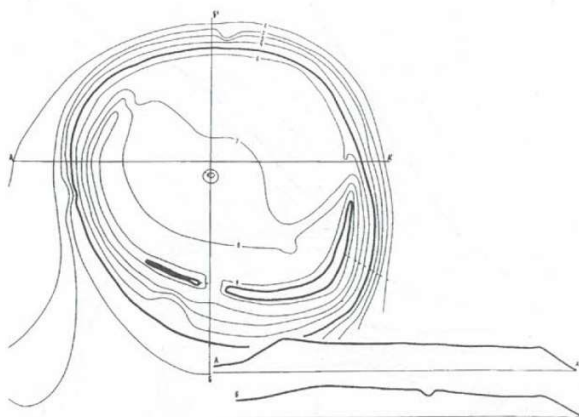
Nuo Pagirstyčių grįžtame į Kaliningrado-Jantarnį kelią ir važiuojame iki Povarovka, kur gyvenvietėje reikia sukti į kairę ir važiuoti apie 4,7 km kol atsidsursite ant Baltijos jūros kranto. Čia galite aplankyti vieną iš nedaugelio prie pat jūros esančių piliakalnių - Nodimstės piliakalnį, kurio aikštelė 30x50 m, įrengta ant stataus kranto 32 m virš jūros lygio, nuo jūros pusės supiltas iki 5 m aukščio pylimas. Spėjama, kad išlikusi tik dalis piliakalnio – priešpilis. Piliakalnis datuojamas XIII-XVI a.

Tiesa, į š. nuo piliakalnio yra pastatų kompleksas, panašus į karinį objektą – todėl būkite dėmesingi, nes esate Rusijos pasienio zonoje. Jeigu važiuojant per laukus pamatysite įspėjančius užrašus – be abejo geriau apsisukti ir toliau nevažiuoti. Čia, laukuose prie pat jūros yra Grebyčių (Grebitten) kapinynas, kuriame mirusieji laidoti nuo romėniškojo laikotarpio.

6. Girmavos piliakalnis I (Russkoje)

Nuo pajūrio grįžtame į Povarovką ir šalia esančioje Russkoe gyvenvietėje galime apžiūrėti Girmavos piliakalnį I. Pats piliakalnis gal ir nėra labai įspūdingas, tai kranto kyšulys nuo gretimų laukų atskirtas iki 3 m aukščio pylimu. Piliakalnio aikštelė ovali, 160x60 m dydžio. Jį 1950 m. tyrinėjo F. Gurevič, piliakalnis pagal rastą lipdytą keramiką datuojamas III-V a.

7. Girmavos piliakalnis II

Dar neprivažiavus paskutinių Girmavos gyvenvietės sodybų reiktų sukti į kairę link kapinių ir sunkiai pravažiuojamu lauko keliuku važiuoti link miško. Miške yra dar vienas didelis piliakalnis – Girmavos piliakalnis II, kurio aikštelė 120 x 50 m, apsupta 3 m aukščio pylimu ir dar vienu – spiralės formos pylimu. Piliakalnis kasinėtas vokiečių ir rusų archeologų, datuojamas XIII a.

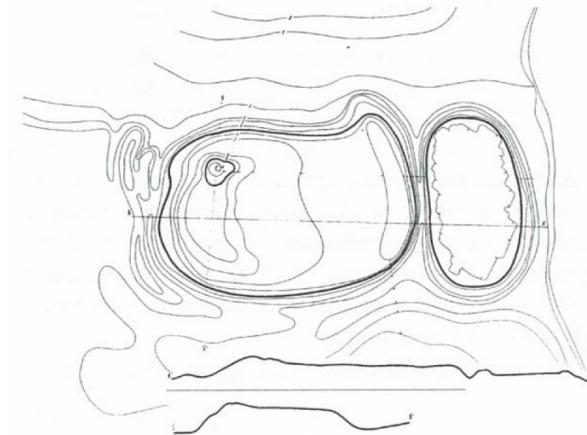

Dar vienas piliakalnis, esantis netoliese – **Beržininkų**. Tai irgi vertas dėmesio objektas, pasak V. Šimėno – vienas gražiausių krantinio tipo piliakalnių su dviem aikštelėmis (MLE I, 168). Šiuo metu jam, kaip ir Galtgarbiui, taip pat taikomas konservacinis režimas karinio dalinio teritorijoje, todėl jo lankyti nesiūlome.

8. Kramavos piliakalnis (Gračevka)

Mokslinėje literatūroje žinomas kaip Craam (Gračevka) piliakalnis - dviejų aikštelių, kurių bendras ilgis 120 m o plotis – 40 m, aikštelės atskirtos grioviu, o vakariniame piliakalnio pakraštyje suformuotas iki 3 m aukščio pylimas. Piliakalnį kasinėjo vokiečių tyrėjai, o 1950-1951 m. - rusų archeologė F. Gurevič. Aikštelės pakraščiuose ji aptiko keletos pastatų, kurių dydis 6x4 m, liekanas. Kultūriniame sluoksnyje aptikta įvairių buities daiktų, kaip lipdyta ir žiesta keramika, žirklys, svoreliai ir svarstyklių dalys, galastuvai, bronzinis pjautuvas, pjūklas. Aptikta stiklo ir emalės karolių, kitokių papuošalų dalių. Piliakalnio radiniai datuojami III-V ir IX-XIV a.

Kramavos piliakalnio schema. KKN.

Apie 1 km į š.r. nuo Kramavos, už upelio turi būti dar vienas piliakalnis – Pokalkstein, kurio ovali, 45x26 m dydžio aikštelė apjuosta iki 2 m aukščio pylimu. Piliakalnis datuojamas I-V a.

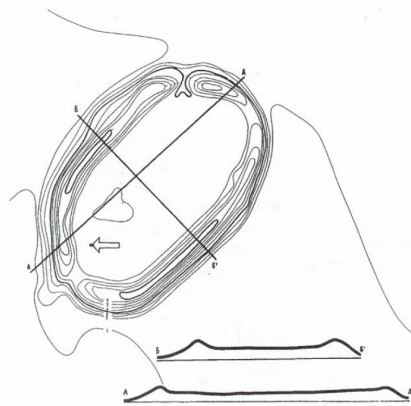
Ir paskutinis mūsų siūlomas lankyti piliakalnis – Ekryčiai. Jis yra atokiau nuo mūsų maršruto, tačiau jei turite laiko ir grįžtate į Kaliningradą – siūlome neaplenkti ir šito objekto.

Piliakalnis pasiekiamas keliu A191 ties Kaštanovo gyvenviete pasukus į vakarus ir už Melnikovo (buv. Rudau, kur būtinai aplankyt bažnyčios, pastatytos iš Ordino pilies plytų, liekanas) važiuojant į pietus, iki upės Slavnaja. Piliakalnis yra upės pietiniame krante, apie 0,5 km į vakarus nuo kelio.

9. *Ekryčių piliakalnis*

Piliakalnio aikštelė 120 x 50 m, ją supa iki 9 m aukščio pylimas. Piliakalnyje aptiktas iki 1 m storio kultūrinis sluoksnis su didelio gaisro pėdsakais.

Tuom ir užbaigiame mūsų siūlomą maršrutą. Keliaudami nepamirškite ir kitų lankytinų objektų (bažnyčios, gintaro kasyklos) bei gal atrasite visai kitokių įdomybių.

Lauksime jūsų atsiliepimų apie aplankytus objektus fb piliakalniai/hillforts arba archeologijoscentras@gmail.com